

PANDUREK

Historie z předminulého století : Napsal Alois Jirásek

A jindy opět si stěžoval:

"On je vám jako u vyjevení. Knihy si teď nevšímá, na housle se nepodívá, ale jak uslyší zatroubení nebo bubení, už je u okna nebo se dveří ven. Tuhle jsem si ho všiml. Stál u lounky a díval se na vojáky; však to byli švališteri. Ani mne neviděl. Oči mu svítily a nespustil jich s oficí, jenž před švalištery sem tam pojděl. Stál tu jako přibitý. — Na vojáky se dívat, to by vydržel třeba několik hodin. A kde jen může s kterým, už se sleze — tu se vyptává, tu pušku do ruky bere, tu zas palášem mchá — tu zase poslouchá takového vouseče nějakého, jako malé dítě když mu bába pohádku vypravuje. Věřte, kmotříčko, teď jsem vám jako na trní; ani spání pořádného nemám. Neustále mne napadá, že se ta vojanská krev v něm vzbouří, a že mně něco vyvede."

Pak už se Honzíček ke Hložkové jít oštěval. Panimáma ho pořád ještě těšila, ale teď začala také sama lamento. Lekala se o Rozárku. Honzíček to nerad poslouchal, protože sám sousedce tenkrát domlouval, aby jen děvče panu strýčkovi dala. Teď je u ní tam před horami, zrovna na ráno a kdyby se něco stihlo. — Juž chtěla pro ni poslat, pak sama dojet, ale tu ji zas potěšil, že není dosud tak zle, že na celém Broumovsku je císařské vojsko. Prus daleko, a ostatně, kdyby se něco stihlo, že z Vernífovic do Police není tak daleko.

Jednoho dne však Honzíček byl u sousedky Hložkové tolikrát, jako juž za dlouhý čas se tam neukázal. Přišel dopoledne, zeptal se, je-li tu Pavel, pak o samém poledni ho šáněl k obědu a po každé měla sousedka stejnou odpověď, že Pavla ani neviděla. Honzíček přišel odpoledne a tu již bylo na něm starost vidět.

"Od božího rána není doma. Ani nesnídal. Vytratil se asi, když jsem ještě spal."

A večer vstoupil krejčík do světnice sousedčiny, sklesl na své místo obvyklé, na lavici u kamen, a všecek zoufalý povzdychl:

"Už je to tak, Pavel mně utek!"

Marně mu to Hložková rozmlouvala, že se někdy zatoulal. "Kam by šel? Ó, já ho dobře pozoroval, a viděl jsem na něm, že něco tají. Já vám to povím, kam šel: na vojnu!"

Honzíček nezamhouřil ani oka té noci. Ulehl sice, ale pořád nespával, přemýšlel a se staral. Jak něco klaplo, už sebou trhl, jak se venku kroky ozvaly, vyskočil a čekal, zaklepe-li kdo na dveře. Bylo však ticho u jeho dveří od večera do rána. Byla to dlouhá noc. Honzíčkovi živě se vracely na mysl strastné chvíle za první války s Prusem, jež plné muk proběhl u kolébky svého nemocného Vašíčka, i pak, když ho na věky ztratil.

Ráno konečně zasvítlo, nový den nastal, ale pandurek se nevrátil. Krejčík začal si k sousedce. Ta však mu nepopřala dnes velkého sluchu. Byla sama zase plna úzkostí o Rozárku. Zaslouchala totiž, že Prusák se ukázal na hranicích, že už jeden houf nepřátelský vtrhl k Broumovu. Byl z toho ho obecný poplach. Hložková nedala se potěšit ani udržet. S velikým namáháním sehnala povoz a vydala se k vavřínu pro Rozárku. Krejčík byl dnes nedobrym hospodářem. Na ne dohlédl, nikde neměl stání. Byl brzo na dvoře, brzo ve světnici u okna, zas vyšel ven na práh vyhlídky, co neviděl. Byl by nejraději utekl a dal se za Pavlem, jen kdyby věděl kam, nebo aspoň v kterou stranu.

Před polednem ještě zaslouchl ve světnici hrůzi vůz, a když ven vyběhl, spatřil kmotru Hložkovou. Pro Boha! Sama, a nepořízenou! uplakala. Teď se dala zase do pláče, a všechna nešťastná iala se povídati, že dojel stál na Hutherk, tam že je zastavil a dle neupustil.

"Lidu je tam jako kobylek, vo-

jáků i z vesnic. Kopají tam v le se příkopy dělají hradbu z hlíny a stahují a navazují drva pokácená. Něco hrozného se bude dít. Prosila jsem pro Boha, aby mne pustili, pověděla jsem proč a kam jedu, ale ten oficér chtěl pořádně nějaký listek, a pak se i na mne obořil. Koně nám obrátili — o, Rozárko — mé dítě!"

Honzíček v tu chvíli zapomněl na Pavla i na sebe.

"Hm, což je už tak zle?" jako pro sebe řekl.

"Ba že je, o Bože! A má Rozárka za horami! O proč jsem ji tam jenom pouštěl! Jak se jen shledáme, jak se jen sem dostaneme!"

"Přes hory, kmotříčko, přes hory," vypadl jí krejčík do řeči, všecek rozčilen a sebou škubaje. "Já se tam sama podívám, já vám ji přivedu. A půjdu hned, hned — Jen se ještě doma zastavím. A listek, povídate, že chtěl ten oficér —"

"Ano, od generála —"

"Od generála, tak — to mně ho musí dát; však on dá, jen se netrapte a nemračte, kmotříčko. Já jsem Rozárku odvezl, tak ji zase přivezu, a kdyby tam bylo nepřítel jako mhy!"

Honzíček minul nejprve, že objednáný vůz kmotry Hložkové obrátí a že, máje od generála listek, do Vernífovic rychle zajede. Ale než se doma připravil na cestu, rozleželo se mu v hlavě, že bude lépe, aby se tam pustil pěšky. Bude to spíše bez překážek. Rozárka doběhne sem také snadno. Což na tom, že si na faře nechá, co si tam s sebou vzala. Když to tak sousedce vyložil, chvátal do kláštera.

Tam bylo živo a hlúčno jako tenkrát před plemem. Před branou klášterskou stáli dva upocení koně jako myš mokří, na nichž právě důstojníci se zprávami přeharovali. Jiný, čerstvý, právě osedlaný, čekal nepokojně na svého jezce, jenž ještě nahoře u generála meklal. Stráž Honzíčka pustila beze všeho. Na chodbách stáli vojáci, ve přizemku procházelo se několik důstojníků, několik jich také krejčík potkal na schodech i na chodbě u bytu generálova. Byli od rozmanitých pluků: Grün-Laudonova, dra-gounského Kolovratova, husaří Bethlenovi a j.

Honzíček už zvykl na vojenskou pány a proto směle se bral chodbou v před přímo ku dveřím bytu generálova, kdež ho však zastavil hrnatý hraničář pluku Ogulinského, stráž tu stojící. Krejčík mu brzy porozuměl, že teď nikdo nesmí ku generálovi. To byla chyba. Otočil se, bral se všecek jsa sklaman zvolna zpět, ale tu mu připadla myšlenka. Ihned se obrátil a začal k pateru převorovi, kterého snažně o pomoc prosil.

"Ke generálovi, teď nikdo nesmí," pravil Honzíček, "ten vouseč mně to pověděl, ale já myslím, jennostpane, že paní generálová by si směla troufati, a že by pan generál tu oedulčku jí k vůli zajisté napsal."

Převor uznal ten nápad dobrým, požádal paní generálovou, aby byl předpuštěn. Vešel s Honzíčkem, zastal u ní paní plukovníkovou. Ta jak uslyšela, oš bžěl, horlivě se u generálově přimluvovala. Toho však nebylo ani třeba. Paní Laudonová bez prodlení začla do komnaty manželovy a vrátila se za chvíli, nesouce v ruce listek opatřený podpisem a pečeti velitelovou.

Honzíček pln radosti, hnál se po její ruce, aby jí utvřil polibku, a rovněž také paní plukovníkové. Ta usmávl se, pravila:

"A proč pak nejde pro to děvčátko váš svěřenec, pan student, vždyť ji, myslím, má bestoha dosti rád —"

"Ach — milosti — to je trápení — smíte mně a je prvě a uvě — a pověděl všecko, jak se stalo i on si myslí, jak je snad toho ohláš."

Převor mu pomáhal tlumoče, kde Honzíček netašil. Ohláš dávala se pohledně neochotně, ve velmi ponuře. Generálová vidouc

krejčíkův upřímný zármutek potěšila ho:

"Buďte bez starosti. Je-li u vojáka, toho se dovíme. Mne také o soud jeho zajímá."

"Anebo ho najdete u nevěsty," dodala vesele plukovníková. "A pak se ho ujmu já."

Honzíček odevšel všecek popleten. Schovav generálov listek do náprsní kapsy a rozloučiv se s Hložkovou, chvátal z města ven k horám, aby přešel oklikou přes ně lesem dolů do Vernífovic. — Pořád mu cestou tanulo na mysl, co ta hezká plukovníková řekla. — "Anebo ho najdete u nevěsty," Co to myslí! I to by bylo!

XIV.

Rozárka stála na výstupku přede dveřmi fary Vernífovic. Zrak její tkvěl upřeně na nedaleké pásmu horském. Odtud, od fary bylo nejlépe pozorovat, že si jména "Stěny" zasloužilo. Skalnaté jeho svahy přikře, místem rovně jako zeď vystupovaly. Srážnost tu, jmenovitě při úpatí, mírnily husté lesy, jež z nížiny, ze samého údolí, rozkládaly se přes úpatí až po samý hřebec, kdež nad ně jednotlivé balvany písčovév jakoby obrovské trčely k nebesům.

Dnes, za vlhkého jitra toho časného jara (byl předposlední den měsíce března), hrnuly se přes tmavé lesy i jejich šedé o bry písčovév kvapící mraky; ze širokého hřbetu rozlehlých hvozdu vystupovali sloupové bílé páry. Ve přirodě bylo ticho; jen skřivánova píseň zvučela kdesi pod zataženým nebem nad mladým osídlením a nad navhlými zoranými lány tmavohnědé barvy.

Ve vsi kolem bylo ticho. Lidé očkem více než kdy jindy přecházeli tu a tam se zastavovali, ale což to bylo proti věčřejšímu ruchu a hluku, když mladí mužové a jonáci pryč utíkali, jakmile došla sem jistá zvěst, že Prus překročil hranice, že co nevidět uderí na Broumov a zaplaví všecko krajinu. — Mladí utíkali přes hory dále do Čech, starší pak odvedli skoro všichni dobytek do okolních, nedalekých lesů. Proto dnes vládlo po Pán Bůh už ztrestal!

Rozárka smutně a toužebně hleděla k horám. Tam, za nimi nedaleko, tam by jí bylo lépe, nežli tu mezi lidmi cizími. Dávno by tu již nebyla, ale může-li právě v tento čas, cizím lidem ponechat nemocného, starého strýce? Ale že se sem nikdo k nim už tak dlouho nepřiblížil, že je tu tak nechávají? Ach nevědi snad, jak jak tu je, co se děje. Ó, je vojny! A Pavel ještě o ní blouzní!

Rozárkou pojednou škublo. Líce její, ne již libě zardělé jako v Polici bývalo, zbledlo. — Temná, dunivá rána zdaleka zahlučela — a teď zas — Bože! to je střelba; Rozárka kvapně se o bratřích chtěla do fary. V tom zahlédla starého vesnického kostelníka, jenž k ní šel.

"Ah, milá panno Rozárko —" volal ještě nedošed, "je zle. Slyšeli? Střelba! Je od Broumova, tam se potýkají."

Umkl. Za okamžik oba naslouchali. Vlhkým vzduchem hučel temný rachot a chvílemi bylo rozeznatí moeně, dunivě výstřely děl.

"Všecko to utíká, panno Rozárko — i vojsko naše. Na silnici k Hutberku je boží dopuštění. Kohler Bene (Kahler Benedikt) odtud přiběhl. Velební páni juž věra utekli, teď hrnou se ostatní, všecko vojsko z Hejtmánovic, z Dittersbachu a vozy mezi tím, se senem, obilím, a lidmi, ne-li ani hnutí. — Ach milá panno Maria, rač nás ochránit!"

"A přijdou sem k nám?"

"Jak by ne! Panno Rozárko, přehněte, dokud je čas, já u pana faráře zůstanu. Mně starému člověku, co by udělali, ale vy, dokud je čas, naří mají na Hutberku a Budašně hrozně zásky; dnes oni ještě pouštějí, ale už se Prusák přiblížil, sataral cestu a ani myš neproklouzne. I přes hory všechny stásky jsou obaženy, všude samý Chorvát. Jděte, milá panno, já vám někoho zjednám, aby vás dovedl jen co se přes hory dostanete."

Rozárka stála tu mlčky utrašená, v nitru svým zápasem. Má-

li toho starocha poslechnouti, má-li strýčka opustiti? Pojednou upřela zrak před se, pak vykřikla a dvěma skoky byla se schoď. Tam kolem plotu mihla se postava, jde sem, ku faře. Ó, je to pravda, je... Rozárka v závratu své radosti běžela naproti a již stála tvář v tvář Pavlovi, jenž se její rukou chopil. V ten okamžik zapomněli, kde jsou, že starý kostelník hledí na ně pln úžasu, a neslyšeli ani dunivé houkání děl, jež moeněji sem zaléhalo.

V tu chvíli pater Athanas, sedě ve tmavé, vysoké lenošce se probudil. Temné hřmání daleké střelby ho probudilo. Udiveně se rozhlížel, pak skloniv šedivou hlavu, naslouchal.

Poslední dobou značně se spadl. Nemoc jeho nebyla sice nebezpečná, ale zdoluhavá, houževnatá. Rozárka ho často vybízela, že mu farářská služba snad nesvěděl, aby se raději vrátil do kláštera. "Sem mne dali, tu je má povinnost, ale tobě se po městě stýská," odhýl ji.

Pak se mu již ani nezmínila, až poslední dobou on sám ji do města k mamince poslal. To bylo, když blížilo se nebezpečství válečné. Ale tu zase Rozárka nechtěla o tom slyšet.

"Půjdu" — řekla, "ale přijde-li vy také, pane strýčku."

"A to bych byl znamenitý pastýř! Aby na mne hlí vzali. Utlíkat, všeho nechat, když je zle — a to pěkně radši."

To juž mu nebylo, jak náleží. Ale neposlechl ani pak, když většinu dne trávil ve své lenošce. Tu mu bylo nejmrzutější. Juž si nemohl ani na housle zahrát. — Teď naslouchaje dunivě a hrozně mručící děl, ustanovoval se pevně na tom, že Rozárku pryč vypraví, byf i nechtěla a se bránila. — Vskak ona teď povolí. Jen komu ji svěříti? Na sebe také pomyslí. Ó, že nemůže na nohy! Nechtěl toho proto, že mu nebylo lze přehnouti, ale proto, že ne-mohl nikomu pomoci. Vojny se ne-lekal pro sebe, ale pro lid. A teď bude často potřebova za něj za-kročit a se přimluvit u těch ne-nasatých Burkusů, které aby Pán Bůh už ztrestal!

V tom se otevřely dveře a jimi vstoupila Rozárka s hostem, Pater Athanas si zastínil rukou oči, pak již kvapně spustil.

"Pandurku!" zvolal, "tys to — i to tě sem Pán Bůh posílá!" Starý kněz měl ze svého hosta opravdovou radost a proto ani sobě tak nevšiml, jak je Rozárka všecka změněna. Mladence musil vedle bývalého učitele svého usadnout a jemu vypravovat. — Pověděl mu, co již za tu chvíli byl Rozárce struěně a kvapně řekl. Vypravoval o kláštere, o sousedce Hložkové, o strýci, že zdraví jsou, jak je v městě a v okolí, jak s vojskem a s vojnou, pověděl také, že mu nedalo, že jejt to sem táhlo, aby se podíval, jak se mají v tom nebezpečství, mohli by snad něčím pomoci.

(Pokračování.)

NOVÉ OBOUSTRANNÉ TALÍROVÉ ČESKÉ RECDY.

zpívané panem B. Ptákem, členem Národního divadla v Praze.

—Cena 75c.

Vapominka, valčík.

Ach, co bych já šperoval.

Listeků dubový.

Kde domov můj.

Vešer, má panenko.

V okénku jsem já stával.

Následující recdary jsou hran:

Princess Military Band:

Vy hvězdičky, poslech.

Či je malá chvilka do dne, poslech.

Česká píseň, valčík.

Pochod generála Filipoviče — a jistě.

Píseť si o nové seznamy. Př.

objednávce jednoba tuetu recer.

dá hradim expresní výlohy sám.

617 JOSEPH JIRAN.

1333 W. 18th Street, Chicago, Ill.

(Advertisement.)

Hojnost příjemné zábavy vždy ve

slavném společnosti poskytnu Vám

"SLAVIE"

v každém ohledu moderní zařízení

hovorů a restauraci

6. 1424 11. 13. ul. Omaha

Restaurace, kafe, každý den otevřeno

vešer a jistě bývá v společnosti

slavnostní občerstvení. Vstupné

je zdarma. Frank Butlin

Jana Dobryho

LÉK PROTI CHOLEŘE PRASAT

Jest jediný lék na světě, jenž jistě a rychle vyléčí i předejde nemocem prasat i prájmu u podvinčat, zničí kašel i červy. Jest úplně spolehlivý v každém případě, když se použije včas i v pravém množství. Jeho váha má hodnoty zlatá, když se podává prasnicím. Jejich malé přijdou silné, zdravé a rychle rostou, aniž by dostaly tak zvaný thumps, kašel neb průjem. Za lék ručime, že jest o 100 procent spolehlivější a prospěšnější, nežli vládní očkování. Nevěřte, že vládá aneb stát Iowa by dali million dollarů za takový lék, jako my dáváme, neb to jest pouze klam. Vláša ani stát nemá dollar pro žádného, kdo by skutečného i úplně spolehlivého léku měl. Aniž by mu dali příležitosti jim dokázat, že takového léku má. Kdo by se vyslovil, že Jana Dobryho lék by nevyhléčil svrchu udané nemoce, nevěřte mu, neb on nemluví pravdu, vládní zvěrolékaři se nevymníují. Výrok tento dovedem všude dokázat.

Léčení nemocných prasat a uvéstí jich do nejzdravějšího stavu anebo zdravých zajistit proti nemoci nic nestojí, poněvadž příčinou toho, že lék byl prasatům podáván, na nich o mnoho více než co lék stojí přiroste. Proč tedy byste nechali svá prasata pozdechat anebo je polorostlé a stonavé prodávati, když si jich můžete každý sám lehce, jistě a trvanlivě a zdarma vyléčit, aneb ve zdraví držet. Když by lék neúčinkoval, jak zde udáváme, nebudeme za něj nic požadovat. Objednejte si jej bez odkladu, udejte stav, počet a velikost prasat v celém stádu.

Podobných odporučením máme na sta.

Gladbrook, Ia., 27. Hjna 1913.

Blooming Prairie, Minn., 14. listopadu 1913.

John Dobry Mfg. Co., Cedar Rapids, Ia.

Čténý pane Dobry & Co.

Čténý krajan: Zde Vám zasílám bankovní poukázku na \$36.75 a musím vám oznámit, že dosud prasata a jsem přesvědčen, že vaše medicína jest dobrá a to také z té příčiny, že jsem ještě nikdy tak brzy prasata nevykrmil jako právě teď, neb jsem začal před pěti nedělemi krmit 42 prasata a nyní jsem je prodal a váží po 300 liberách a než jsem je dal na krmit vážíla průměrně 175 liber.

S pozdravem

Fr. Chrudimský.

Joseph Pirkel.

John Dobry Mfg. Co., CEDAR RAPIDS, IOWA, U. S. A.

F. C. BLISS, prodávav hovězího dobytka

F. F. WELLMAN, prodávav vepř. dobytka

KOMMISSIONÁŘI V DOBYTKU

Máme dlouhou zkušenost v obvodu tomto. Za správnost ručime. Naše rada bude dána vždy v zájmu zaslátel dobytka a nikdy v zájmu jatek. Posloužíme každému vždy spravedlivě a ručime, že krajané obdrží vždy nejvyšší cenu tržní, 1/4 den panují die jakosti dobytka. Zvláštní pozornost věnujeme dobytčím krajcům.

F. F. Wellman jest Čech a proto se na něho obrátte s plnou důvěrou.

BLISS & WELLMAN, Room 254 New Exchange Bldg., Union Stock Yards, - SO. OMAHA, NEBRASKA

Vzhůru Krajané, do Wisconsinu!

Oznamujeme Vám, že jsme nyní otevřeli novou kolonii, pode jménem — Nová Vlast, — kde vlastnime 73,000 akrů té nejlepší země a tu Vám prodáme od \$10.00 do \$15.00 za akr, na splátku na osm roků. My jsme majitelé těchto pozemků a, jestli chcete koupit lacině a první třídy pozemek, zde máte k tomu příležitost, koupit na malé první splátky. My Vám prodáme pouze tento měsíc 10, 40-akrových farem, na kterých stojí již nový domek, za pouhých \$700.00. Na to položíte buď \$50.00, aneb \$100.00 a zbytek můžete spláceti po 8 roků, dle možnosti. Zde máte tu nejlepší příležitost, jak se vám kdy naskytne, pomoci sobě ku tak laciné farmě a domovu. Píšte o mapy a popis oně nové osady, jsou zdarma.

GOOD LAND-COMPANY,

Phillips, Wis.

John Schauer, český řiditel.

29-11

Pozor!

Pozor!

Buďte bdělými, když opouštíte káru a neochráněte ji nikdy sebou, důkladně se dříve sepravte, že se vaše káru opatří svým uzamčením. Nepozornost může snadno býti příčinou velké nehody. Pomozte nám svým poctivým, ochráníte modrému příjmu cestě.

Omaha & Council Bluffs Street R. R. Co.